

Конституційний Суд України
01033, м. Київ, вул. Жилианська, 14

Проценка Ігоря Олексійовича
громадянина України, що проживає за
адресою:

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

про офіційне тлумачення положень пунктів 7 і 8 частини першої статті 3, пунктів 3 і 4 частини другої статті 3, частини першої статті 4, підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади»

Керуючись пунктом 2 статті 150 Конституції України, пунктом 4 статті 13 та статтями 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

прошу Конституційний Суд України:

надати офіційне тлумачення положень частини другої статті 1, пунктів 7 і 8 частини першої статті 3, пунктів 3 і 4 частини другої статті 3, частини першої статті 4, підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» (від 16.10.2014 №1682-VII, «Голос України» від 15.10.2014 № 198).

Підставою для даного конституційного звернення є практична необхідність у роз'ясненні та офіційному тлумаченні зазначених положень Конституції України та Закону України «Про очищення влади» у зв'язку з тим, що їх застосування Генеральним прокурором України без точного розуміння їх правового змісту призвели до суттєвих порушень моїх особистих конституційних прав і свобод, а також інших громадян — посадових і службових осіб органів прокуратури України, яких вони стосуються, у вигляді незаконного їх звільнення з роботи.

Обґрунтування необхідності офіційного тлумачення:

Я, Проценка Ігор Олексійович, працював на різних посадах у органах прокуратури України з червня 1999 року до жовтня 2014 року.

У період липня — серпня 2010 року працював на посаді начальника Головного Управління нагляду за додержанням законів на транспорті та підприємствах оборонної промисловості Генеральної прокуратури України. Із серпня 2010 року по грудень 2011 року я обіймав посаду прокурора Одеської області. З грудня 2011 року по жовтень 2013 року я працював на посаді прокурора Житомирської області. Упродовж жовтня — листопада 2013 року перебував на посаді першого заступника начальника Головного

управління нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях та інших примусових заходів пов'язаних із позбавленням волі Генеральної прокуратури України, а із листопада 2013 року по жовтень 2014 року я обіймав посаду заступника прокурора Київської області.

Підпунктом 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» встановлено, що упродовж десяти днів з дня набрання чинності цим Законом керівник органу (орган), до повноважень якого належить звільнення та/або ініціювання звільнення з посади осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 цього Закону, на основі критеріїв, визначених частиною першою статті 3 цього Закону, на підставі відомостей, наявних в особових справах цих осіб, звільняє цих осіб з посад або надсилає керівнику органу (органу), до повноважень якого належить звільнення з посади осіб, відповідні документи для їх звільнення не пізніше ніж на 10 робочий день з дня отримання таких документів.

При цьому, у підпункті 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» не уточнюється, яку саме посаду на момент прийняття рішення про звільнення має займати особа, до якої застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 цього Закону, на основі критеріїв, визначених частиною першою статті 3 цього закону (посаду, визначену у частині першій статті 3; посаду, визначену у пунктах 1-10 статті 2; іншу посаду, звільнення з якої належить до повноважень керівника відповідного органу).

Пунктом 7 частини першої статті 3 та пунктом 3 частини другої статті 3 Закону України «Про очищення влади» вимагається застосування заборони, передбаченої частиною третьою статті 1 цього Закону до осіб, які протягом визначених періодів обіймали посади керівника, заступника керівника самостійного структурного підрозділу центрального органу (апарату) Генеральної прокуратури України.

Крім того, пунктом 8 частини першої статті 3 та пунктом 4 частини другої статті 3 Закону України «Про очищення влади» вимагається застосування заборони, передбаченої частиною третьою статті 1 цього Закону до осіб, які протягом визначених періодів обіймали посади керівника, заступника керівника територіального (регіонального) органу прокуратури України.

Єдиним законодавчим актом, який діяв до цього і діє у теперішній час, що визначає загальну структуру органів прокуратури України, є Закон України «Про прокуратуру» (від 05.11.1991 № 1789-ХІІ, Відомості Верховної Ради України, 1991, № 53).

Втім, у цьому Законі відсутні визначення понять «керівник і заступник керівника самостійного структурного підрозділу центрального органу (апарату) органу прокуратури України», а також «керівник заступник керівника територіального (регіонального) органу прокуратури України».

Крім того, цей нормативний документ не передбачив визначення понять «самостійного структурного підрозділу центрального органу (апарату) органу прокуратури України» та «територіального (регіонального)

органу прокуратури України».

Попри це, статтею 56 цього Закону України «Про прокуратуру» встановлено, що під поняттям прокурор слід розуміти у тому числі Генерального прокурора України, першого заступника, заступника Генерального прокурора України, їх старших помічників та помічників, прокурорів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя, спеціалізованих прокуратур (на правах обласних), їх перших заступників, заступників, міжрайонних прокурорів, прокурорів міст, районів, районів у містах та прирівняних до них спеціалізованих прокуратур, їх перших заступників і заступників, начальників головних управлінь, управлінь, відділів прокуратур, їх перших заступників, заступників, старших прокурорів та прокурорів прокуратур усіх рівнів, які діють у межах своєї компетенції.

Ураховуючи це, очевидно, що законодавець прийняттям Закону України «Про очищення влади» створив передумови для неоднозначного його розуміння і застосування до службових і посадових осіб органів прокуратури України критеріїв, унормованих пунктами 7 і 8 частини першої статті 3 та пунктами 3 і 4 частини другої статті 3 Закону України «Про очищення влади».

Також підпунктом 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» встановлено, що протягом десяти днів із дня набрання чинності цим Законом керівник органу (орган), до повноважень якого належить звільнення та/або ініціювання звільнення з посади осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 цього закону, на основі критеріїв, визначених частиною першою статті 3 цього Закону, на підставі відомостей, наявних в особових справах цих осіб, звільняє цих осіб з посад або надсилає керівнику органу (органу), до повноважень якого належать звільнення з посади осіб, відповідні документи для їх звільнення не пізніше ніж на 10 робочий день з дня отримання таких документів.

За змістом частини першої статті 4 Закону України «Про очищення влади» подання заяви (особою яка перебуває на посаді, визначеній у пунктах 1 – 10 частини першої статті 2 цього Закону), у якій особа повідомляє про те, що до неї не застосовуються передбачені законом заборони, та про згоду на проходження перевірки, згоду на оприлюднення відомостей щодо неї відповідно до цього Закону має наслідком проведення обов'язкової перевірки передбаченої статтею 5 згаданого Закону.

На практиці це призвело до різного розуміння і застосування вимог підпункту 1 пункту 2 прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» у взємозв'язку з вимогам статті 4 цього ж Закону органами державної влади. А саме, керівництво Генеральної прокуратури України вважає звільнення працівників відповідно до вимог підпункту 1 пункту 2 прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» безумовним, і можливим лише на підставі довідки про вивчення матеріалів особової справи. Натомість керівництво Служби зовнішньої розвідки України вважає необхідним при аналогічному звільненні обов'язкове дотримання мети Закону та принципів на яких він ґрунтується.

Конституція України має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачений Конституцією та законами України.

Попри це, положення пунктів 7 і 8 частини першої статті 3, пунктів 3 і 4 частини другої статті 3, частин другої і третьої статті 4, підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» у зв'язку з їх неоднозначним застосуванням органами державної влади і створюють передумови для прийняття рішень, які обмежують гарантовані Конституцією права громадян.

Зокрема, створюється пряма загроза для нехтування вимогами статті 38 Конституції України (гарантування громадянам користування рівним правом доступу до державної служби), статті 43 Конституції України (гарантування кожному права на працю, можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку він вільно погоджується; рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності; захист від незаконного звільнення), статті 58 Конституції України (неможливість відповідальності за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення) та статті 61 Конституції України у частині встановлення виключно індивідуального характеру юридичної відповідальності особи.

Разом з тим, вищевказані норми Закону України «Про очищення влади» потребують тлумачення з огляду на вимоги частини першої статті 64 Конституції України, якою передбачено, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

У випадку, що трапився особисто зі мною, Генеральним прокурором України, протиправно обмежено мої особисті конституційні права і свободи. Наказ про моє звільнення з посади заступника прокурора Київської області від 23.10.2014 № 1456к Генеральним прокурором України видано на підставі Закону України «Про очищення влади» із грубим нехтуванням вимог Конституції України. Аналогічні порушення допущено і при звільненні інших службових і посадових осіб органів прокуратури у зв'язку із застосуванням згаданих норм Закону України «Про очищення влади».

На офіційному веб-порталі Міністерства юстиції України (електронна адреса: <http://lustration.minjust.gov.ua/register>) оприлюднено загальнодоступний Єдиний державний реєстр осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очищення влади».

Цей реєстр фактично повністю утворено за рахунок працівників органів прокуратури України. Керівники інших органів державної влади, у т.ч. правоохоронних наприклад Служби зовнішньої розвідки України, виконують вимоги Закону України «Про очищення влади» більш обережно, ураховуючи мету Закону та його принципи. Про це свідчить відсутність у зазначеному Єдиному реєстрі інформації про звільнення службових і посадових осіб значної кількості органів державної влади у тому числі і

згаданої Служби зовнішньої розвідки України.

Наведене безумовно підкреслює неоднозначність застосування положень Конституції України і Закону України «Про очищення влади» органами державної влади України у цілому і Генеральним прокурором України зокрема, що призвело до грубого порушення моїх конституційних прав і свобод.

Статтею 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» визначено, що українські суди застосовують при розгляді справ практику Європейського суду з прав людини як джерело права. Рішенням Європейського суду з прав людини «Матіек проти Польщі» (заява №38184/03) визначено, що “загалом заходи з очищення влади (люстрації) можуть бути сумісними з демократичною державою, заснованою на верховенстві права, якщо вони відповідають кільком критеріям. По-перше, в кожному окремому випадку має бути продемонстровано відчуття провини, індивідуальне, а не колективне – і це підкреслює необхідність індивідуального, а не колективного застосування законів про люстрацію...”

На тлі цього, прийняття українським судом справедливого і законного рішення з посиланням на вищезгадане рішення Європейського суду з прав людини призведе до неоднозначного застосування Закону України «Про очищення влади» у порівнянні з рішенням Генерального прокурора України щодо колективного застосування люстраційного закону лише за критеріями перебування підлеглих на певних посадах у визначений час.

Крім того, про неоднозначне застосування вимог Закону України «Про очищення влади» українськими судами свідчать ухвала окружного адміністративного суду міста Києва від 23.10.2014 у справі №826/1621/14 та ухвала Львівського окружного адміністративного суду від 20.10.2014 у справі №813/7053/14. При вирішенні питання про заборону Генеральному прокурору України звільняти позивачів з посад службових осіб органів прокуратури до розгляду по суті позовів про визнання незаконними дій Генеральної прокуратури України направлених на звільнення позивачів з посад на підставі вимог Закону України «Про очищення влади», при однакових умовах і підставах, у першому випадку вимоги позивача задоволені в другому у їх задоволенні відмовлено повністю.

Беручи до уваги наведене, на підставі статей 147 і 150 Конституції України, статей 13, 42, 43, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» прошу Конституційний Суд України дати офіційне тлумачення:

- підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» (від 16.10.2014 №1682-VII, «Голос України» від 15.10.2014 № 198) з метою належного розуміння нормативної вимоги щодо найменування конкретних посад (категорій посад) у органах прокуратури України, перебування на яких потребує застосування заборони, передбаченої частиною третьою статті 1 Закону України «Про очищення влади», на основі критеріїв, визначених частинами першою і другою статті 3 цього Закону, та звільненню на підставі пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про очищення влади»;

- пунктів 7 і 8 частини першої статті 3 та пунктів 3 і 4 частини 2 статті 3

Закону України «Про очищення влади» (від 16.10.2014 №1682-VII, «Голос України» від 15.10.2014 № 198) з метою належного розуміння нормативної вимоги щодо найменування конкретних керівних посад в органах прокуратури України (з передбаченої законодавством загальної структури і найменування посад) до яких передбачено критерії застосування заборони у частині першій та другій статті 3 Закону України «Про очищення влади»;

- підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» (від 16.10.2014 №1682-VII, «Голос України» від 15.10.2014 № 198) у взаємозв'язку із частиною другою статті 1 цього ж Закону з метою належного розуміння нормативної вимоги щодо необхідності (обов'язковості) Генеральному прокурору України як керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення з посади осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 Закону України «Про очищення влади» при прийнятті рішень про звільнення таких осіб відповідно до частини третьої статті 4 та підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про очищення влади» керуватися крім критеріїв, визначених пунктами 7 і 8 частини першої статті 3 та пунктами 3 і 4 частини другої статі 3 Закону України «Про очищення влади», також відповідністю прийнятого рішення меті та принципам очищення влади (люстрації), закріпленими у частині другій статті 1 цього Закону;

- підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих і перехідних положень Закону України «Про очищення влади» (від 16.10.2014 №1682-VII, «Голос України» від 15.10.2014 № 198) у взаємозв'язку із частиною першою статті 4 цього ж Закону з метою належного розуміння нормативної вимоги щодо необхідності (обов'язковості) Генеральному прокурору України як керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення з посади осіб, до яких застосовується заборона, зазначена в частині третій статті 1 Закону України «Про очищення влади» при прийнятті рішень про звільнення таких осіб відповідно підпункту 1 пункту 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про очищення влади» керуватися крім критеріїв, визначених пунктами 7 і 8 частини першої статті 3 та пунктами 3 і 4 частини другої статі 3 Закону України «Про очищення влади», також вимогами, визначеними частиною першою статті 4 цього ж Закону, про проведення перевірки стосовно осіб що подали власноручно написану заяву про те що до них не застосовуються передбачені законом заборони;

З огляду на передбачені Законом України «Про очищення влади» обмежені строки для реалізації положень, щодо яких необхідне офіційне тлумачення, а його розуміння і застосування державними органами влади є неоднозначним і має наслідком порушення конституційних прав і свобод громадян, прошу розглянути питання про визнання провадження за цим зверненням невідкладним відповідно до частини 2 статі 57 Закону України «Про Конституційний Суд України» та розглянути його протягом одного місяця.

Участь у конституційному провадженні за цим конституційним зверненням бажаю брати особисто.

Конституційне звернення подається у 3 примірниках.

Додаток (у 3 примірниках):

12.11.2014
Громадянин України

І.Проценко